Philip Glass’s Águas da Amazônia

The DOMNIQ Group

Uitvoerenden

DOMNIQ Group:	
DOMNIQ	glasmarimba, balafoon, kendang, slagwerk, synthesizer en elektronica
Daniel Bolba	marimba, vibrafoon, slagwerk en synthesizer
Lucas Jansen	slapaphone en zelfgebouwd slagwerk
María Cristina González	fluiten en zelfgebouwde fluiten
Hessel Moeselaar	altviool, zingende zaag en snaarinstrumenten

Programma

DOMNIQ
Midnight Sounding (Wereldpremière)

Emma O’Halloran
How sweet the thought of you as infinite

Angélica Négron
Nieuw werk (Wereldpremière)

Philip Glass
Metamorphosis I

Pauze

Philip Glass
Águas da Amazônia

Programmatoelichting

Muziek als water
Muziek en water delen veel eigenschappen. Beiden stromen, verdampen, verstommen en transformeren. Rivieren en muziekstromingen voegen zich samen en vertakken zich weer, nieuwe klanken ontstaan en vermengen zich. Zowel muziek als water verbindt mensen en culturen, wordt doorgegeven en hergebruikt in een nieuwe vorm. Componist Philip Glass reisde na zijn studie in Parijs naar India waar hij kennismaakte met nieuwe ritmes. Hij werkte met popmusici als Paul Simon, Laurie Anderson en David Bowie en vond zijn eigen stem in het minimalisme, waarin de muziek stroomt als een trage rivier en subtiele veranderingen de koers verleggen. DOMNIQ voegt (zelfgemaakte) instrumenten uit de hele wereld samen tot een unieke klankrivier.

DOMNIQ liet zich voor dit concert inspireren door het boek *Er stromen rivieren in de lucht* van de Turkse schrijver Elif Shafaks. Daarin verbindt één druppel water de levens van een rebelse jongeman in het Victoriaanse Londen met een Jezidi meisje in Turkije in 2014 en een hedendaagse Londenaar. Percussionist DOMNIQ stelde zich daarbij de vraag wat er nog klinkt als de bron opdroogt. Zijn eigen ervaring als freediver (duiker zonder perslucht) staat centraal in zijn nieuwe compositie *Midnight Sounding*. Een duiker sluit zich af van de geluiden in de bovenwaterwereld. De diepe oceaan waarin geen licht meer doordringt wordt door duikers de ‘midnight zone’ genoemd.

Een freediver duikt niet zo diep, maar hoe dieper je gaat, hoe donkerder en stiller het wordt, alsof de tijd lijkt stil te staan. Onder water ontmoette DOMNIQ een 70 jaar oude schildpad. Het dier heeft geen weet van de veranderende wereld boven zijn hoofd. De muziek volgt de beweging naar de diepte, van hoge naar lage frequenties. De componist maakt daarbij gebruik van de harpejji, een Amerikaanse kruising tussen een gitaar en een piano, en de Indiase tokkelinstrumenten tanpura (een soort luit) en swarmandal (verwant aan de citer).

Stilstand, resonantie en transformatie
In een snel veranderende wereld zou je soms willen dat je de tijd stil kon zetten om een moment te koesteren. In haar werk *How sweet the thought of you as infinite* lijkt de Ierse componist Emma O’Halloran de tijd stil te zetten met haar bijzondere gave om elementen uit verschillende muziekstijlen, elektronica en akoestische elementen samen te brengen. Deze compositie bracht ook letterlijk mensen samen: een groep van 24 percussionisten vroeg haar in de herfst van 2018 om een nieuw werk voor solo marimba en elektronica. Een opname van de muziek was net op tijd af voordat de wereld onderdook in quarantaine als gevolg van de COVID-19 pandemie en de stroom aan live concerten opdroogde. De klank van de marimba, vervormd en herhaald door elektronica, past wonderwel bij de (onder)waterwereld van dit concert.
De Amerikaanse componist Angélica Negrón verandert alles wat ze aanraakt in muziek. Ze componeert niet alleen voor stemmen en instrumenten, maar ook voor robots, speelgoed en zelfs planten.

Programmatoelichting

Op verzoek van DOMNIQ schreef ze *La mesa* (de tafel), waarin speeldoosjes op verschillende ondergronden klinken. Een bescheiden melodie wordt gedragen door het materiaal dat aangeraakt wordt. Aan tafel wordt niet alleen gegeten, maar ook onderhandeld. De tafel laat zien wie aan mag schuiven en wat er verdeeld wordt. Met fragiele geluiden en resonerende objecten vertelt deze compositie over waterschaarste en ongelijke toegang in Puerto Rico, Negróns geboorteland.

Als opmaat naar *Glass' Águas da Amazônia* klinkt een bewerking van zijn werk voor piano solo *Metamorphosis I.* Ook Glass liet zich inspireren door een boek: Metamorfose van Franz Kafka, waarin een handelsreiziger op een dag wakker wordt als een reuzeninsect. In een vijfdelige compositie laat Glass een eenvoudige serie akkoorden transformeren door ritmes en beweging toe te voegen, waardoor de muziek meer gaat stromen. In het eerste deel blijft de beweging beperkt tot een rustig kabbelen, afgewisseld door stilstand, alsof de wereld overzichtelijk is en de onrust van grote veranderingen ver weg.

Stromende rivieren

Om bij de bron van Glass' *Águas da Amazônia* te komen nemen we een duik in de muziekgeschiedenis van de jaren 1980-1990. Het werk kent een lange ontstaansgeschiedenis, waarin verschillende muziekstijlen en culturen samenstromen. In 1985 componeerde Glass muziek bij teksten van onder andere Paul Simon. Over de muziek van zijn vriend Glass zei Paul Simon: 'Het laat de luisteraar zwemmen in en bijna trance-achtige toestand totdat een nieuw muziekmotief geïntroduceerd wordt.'

Simon had op zijn beurt connecties met Braziliaanse musici en maakte in 1988 kennis met Uakti, een ensemble van klassiek getrainde musici die hun eigen instrumenten maakten en zich lieten inspireren door inheemse muziek uit het Amazonegebied. Uakti raakte internationaal bekend door hun medewerking aan Simons album *The rhythm of the saints* en toerde door Amerika en Europa, samen met Grupo Corpo, een Braziliaanse groep voor moderne dans. In 1992 was een album van Uakti de eerste release op een nieuw platenlabel van Glass en een jaar later verzocht Grupo Corpo de componist om een nieuw werk. Het werden een aantal stukken voor piano solo, een ballet dat uitgevoerd werd onder de titel *Six or seven pieces for ballet*. Uakti bewerkte deze muziek voor hun eigen instrumenten en doopte deze bewerking *Águas da Amazônia*. De verschillende delen zijn vernoemd naar de rivieren die door het Amazonegebied stromen. De Amazone zelf stroomt in de muziek aanvankelijk breed en traag, maar neemt de luisteraar ook mee in een stroomversnelling. Samen met een bewerking van *Metamorphosis I* nam Uakti deze muziek in 1999 voor Glass' platenlabel op, maar de bewerkte noten zetten ze nooit op papier.

Speciaal voor de uitvoering door DOMNIQ maakte Jelle Verstraten een transcriptie. De groep liet in Brazilië een marimba met glazen toetsen bouwen, zoals ook Uakti die gebruikt had. Een ander karakteristiek geluid komt voort uit de 'slapophone', een combinatie van verticale buizen in verschillende lengtes. De bespeler slaat (to slap) op de opening met een rubber matje, waardoor plofgeluiden met verschillende toonhoogtes ontstaan. Voor de laagste toon hangt een heel lange buis horizontaal boven de musici. Met 3D-printtechnieken werden ook nieuwe fluiten gemaakt. Na ruim dertig jaar stroomt de muziek opnieuw. (*door Carine Alders)*

Binnenkort in Muziekgebouw Eindhoven

Zo 10 jan '27 **DAUW FIRE**
Meditatieconcert door TROMP Percussion

Di 23 feb '27 **Max Richter: Vivaldi Recomposed**
Isabelle van Keulen & Deutsche Kammerakademie Neuss am Rhein

Do 25 mrt '27 **Lavinia Meijer & Reyer Zwart**
Van Philip Glass tot Radiohead

Zullen we Vrienden worden?

Vrienden van Muziekgebouw Eindhoven draagt bij aan het voortbestaan van onze mooie concertzaal en ondersteunt de realisatie van bijzondere projecten. Voor een paar tientjes per jaar ben je al Vriend en natuurlijk krijg je daar ook iets voor terug! Scan de QR-code, lees meer over de voordelen en meld je aan.

Onze concerten worden mede mogelijk gemaakt door: ASML EINDHOVEN